

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Ioannis XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

so non deest peccatum. Sit denique vnusquisque tardus ad iram. Vide tamen quia non dicit omnino non irascendum, sed tardos nos esse debere ad iram. Verum quantaxat ira aut seueritate vtamur, quando alia consilia aut remedia, quibus à peccato extrahendus peccator foret, inuare non possunt. Cur autem ad irascendum tardi esse debeamus, ratio est: Ira enim iustitiam Dei non operatur. Quare? Quia cum sit iustitia implere Dei mandata. (Implere vero Dei mandata, absque proximi charitate nemo possit. Charitati vero ita repugnat) recte dicitur iram non operari Dei iustitiam.

Propter quod abijcientes omnem immunditiam tam carnis quam spiritus, omniaque inquinamenta vestra, & abundantiam malicia, id est, tam prauitatem quae intus in animo est, & tunc abundat, quando in signa, in verba, in operaque foras erumpit, in mansuetudine, non in contentione aut disputatione, suscipere verbum quod à Christo in Apostolos & inde vobis innotuit, hoc est, seminatum aut plantatum est, quod seruatura saluare potest animas vestras. *Beati enim qui audiuunt verbum Dei, & custodiunt illud.*

Luc 11.

EXEESIS EVANGELII EIVSDEM
Dominica, Ioannis XVI.

Collegerat sibi Dominus Iesus discipulos, per quos colligi quoque volebat plures alios, & per hos item alios: & hoc modo vsque in finem mundi est collecturus sibi discipulos, filios scilicet suae adoptionis, quos hic ministros postea vero ciues & cohaeredes regni sui, participesque beatiutudinis suae constituit. Hos ab aeterno elegit, hos praedestinavit, hos vocauit, hos denique vt salui fiant, iustificat. Dicit enim alibi: *Vado ad Patrem, vt vbi sum ego, & illi sint mecum.* Et denuo: *Et vbi ego sum, illic & minister meus erit.* Quando igitur vicinum in habitabat tempus quo per mortem abiret ad Patrem, qui miserat illum, de mundo, & quia non multo post erant cum in hac mortali specie discipuli deinceps non visuri, praedicit charissimis quos tunc habebat in mundo, suum recessum, quo non desperet eum sequi, esseque cum eo, vbicumque fuerit ille. Ad hoc inuitat suos, non solum Apostolos, verum nos etiam vt sequamur, promittens nobis consolatorum atque ductorem, qui doceat & dirigat nos, spiritum sanctum. Dicit itaque.

Ephes. 1.

Rom. 8.

Ephes. 2.

Ioan. 17.

Ioan. 12.

Vado ad eum, qui me misit, & nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis,

Quasi diceret Vos filioli mei qui de hoc mundo non estis, quia à me electi primus, elegistis me sequi, vt vbi ego sum, ibi & vos sitis. Iam à vobis iuxta hanc formam visibilem recedo, qua haecenus me vidistis in hoc seculo. Non me, vt modò cernitis, post haec habebitis, non me ita videbitis semper. Vado autè quidè per passionem & mortem, paulo post verò per resurrectionem & ascensionem. Vado, inquam, ad Patrem, & nemo ex vobis interrogat me quo vadis? Interrogauerat quidem ex me Petrus, dicens: Domine quo vadis? cum abiturum ad passionem paulo ante me indicarem. Cui respondi: Quo vado, non potes me sequi modo. Neque enim infirmitate adhuc graui sequi me potestis, mortem propter me & mecum nunc excipien-

Ioan. 16.

Ioan. 14.

Ioan. 13.

BBB 4 cipient-

ciendo. Veniet tamen tempus quo aliquando postea sequamini, puta vel præcessero, & Spiritum sanctum, cuius virtute roboramini omnes, misero, iam verò de ascensione loquens mea, qua iturus sum in cælum, vobis dico hanc adeo vobis fore manifestam, vt nemo tunc sit futurus qui me, qua vadam interroget. Quomodo enim dubitaretis, aut quomodo interrogando aliquid disceretis, quod oculis ipsi tunc palam videbitis?

Sed quia hæc loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum, Sed ego veritatem dico vobis: Expedit vobis vt ego vadam.

Ioan. 13.
Math. 10.
Luc. 16.
Ioan. 16.

Quia hæc quæ paulo ante prædixi, locutus sum vobis, puta ea quod post meum abitum persequetur vos, absque synagogis facient vos, eritisq; mundo adeo exosi, adeo abominabiles, vt quisquis interfecerit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo, tristitia impleuit cor vestrum. Putatis enim quod ex meo recessu manebitis prorsus desolati. Veruntamen tristitiam hanc à vobis pellite. Neque enim propter ea quod à vobis abeo, eritis miseriores, nec recipietis damni aliquid, sed potius commodi adferunt multum meus abitus. Nam licet inuiti tristesque id audiat, non possum tamen non dicere vobis veritatem, quod expedit etiam vobis vt vadam. Nam quamdiu vobiscum sum hic præsens corporaliter, neque Patris neque etiam mei veram capietis noticiam. Dulcis est vobis mea præsentia corporalis, quare vt filij ad matrem ad me in omnibus curritis, nihil intermitten-tes discentes rogare Patrem in Spiritu, nec ad cælestia & ad Patrem vestrum vos orando erigitis, sed ad me tantummodo, quomodo ad hominem homines, curritis confugitisq;. Expedit igitur vobis vt hæc forma serui, quam sensualiter diligitis, auferatur à vobis, ne semper lacte isto contenti infantes maneatis.

Hebr. 1.
1. Petri. 2.

Sic enim non abiero, paracletus non veniet ad vos.

1. Cor. 1.

Nisi abiero à vobis, nisi in qua requiescitis, carnalem meam vobis præsentiam subtraxero, paracletus non veniet ad vos. Quamdiu carnaliter me esuritis, tandiu spiritus capaces non estis. Apostoli in Christi præsentia corporali toti quiescebant, & in illum omnem sui transferebant curam gaudentes in suavissima illius allocutione, conuersatione & eruditione. Volebat autem Dominus Iesus eos habere perfectiores, ne secundum humanitatem tantum se amarent, & in hac sociali conuersatione fiderent sibi, hoc est, Christo: sed (vt factum est, post eius ascensionem) discerent recurrere ad Deum, suas ibi necessitates & sollicitudines offerentes, orantesq; crescerent in spiritu. Voluit eos fieri ambiguos in agendis, recurrere ad Deum, sese illi commendare, illi fidere, illum rogare, ab illo exaudiri, atque Christum quoque non, vt ante, carnaliter cognoscere, hoc est, secundum carnem, sed spiritualiter. Erat enim Christus dulcis, mitis, benignus, amabilis, secundum humanam conuersationem, iuxta humanum modum amandi illum suavissimè diligebant Apostoli, illiq; inhærebant: quare altius se ad puriorem diuinitatis contemplationem erigere non poterant. Eam ob rem dixit, quod verum erat necessarium fore vt illis Christus sub specie sub-

trahatur humana, vt iam non secundum carnem, sed secundum spiritum cognoscerent ac diligenter Christum, non tanquam hominem, sed tanquam Deum. Sed videndum hic, si Christi visibilis aspectus, eiusque conuersatio quamlibet sancta, tamen adhuc humana, erat Apostolis occasio, qua impedirentur recipere Spiritum sanctum, quomodo non impediet nos vel proprius amor, & aut naturalis aut sensualis erga creaturas, quo minus spirituales efficiamur. Si inquam, vt verbis diui vtat Bernardi, Apostoli carni diuini adherendo eius quæ sancti sanctorum erat, Spiritu sancto repleti non poterant, quid tu qui carni tuæ quæ sordidissima est, ita conglutinatust, vis recipere Spiritum sanctum? Delicata certe est diuina consolatio, nec datur admittentibus alienana. Sed dicit quis: Christus non potuit Spiritum sanctum dare in his terris? Potuit quidem, sicut & in die Paschæ fecit, sed non decuit vt in illa plenitudine daret, qua dedit in die Pentecostes. Nam circa Apostolos obstabat impedimentum, quodeorum erga Christum amor, quam ambularet inter eos, erat sensualis quodammodo, idcirco minus capax ad recipiendum Spiritum sanctum, præsertim in ea plenitudine, qua post Domini ascensionem illum receperunt. Decebat quoque vt non daret Spiritum sanctum Dominus Iesus, nisi passione consummata post resurrectionem, cum iam sederet Christus in sede regni. Quomodo enim daret Apostolis Spiritum sanctum nondum fuso sanguine quo erant redimendi ac adoprandi? Sequitur itaque:

Si autem abiero, mittam eum ad vos.

Hoc est, faciam vos spiritualiter viuere, & de me veram fidem habere.

Cognoscenda hic est gratia Domini nostri Iesu Christi, & pro magno est beneficio habendum, si quando terrenas nostras consolationes nobis admittit, si delinquendi tollit occasiones. Videmus namque quanta sit malitia nostra, quanta delinquendi pronitas. Heu quantum fallimur, & cupientes de mundo aliquid habere, & spiritu nihil amittere. Certe mundus & caro hic in regione sua versantur: Spiritus autem hic peregrè conuersatur. Non est hic eius patria. Quare cum tres habeat hostes, puta dæmonem, carnem, mundum, & horum quibus extra diuinam protectionem, quam spiritus, fit validior, quando iam vbi tres hic domi sunt, vbi roborentur tanquam in regno suo, spiritui aduersantur, quæ spes, nisi diuina adesset & gratia & protectio, spiritui esset victoriæ? Roborat autem Deus spiritum vt hostes hostes in ipsorum proprio regno contere & prosternere valeat, modò sibi ipsi non desit. Aufert enim occasiones vnde caro insolescit, mittit infirmitates, persecutiones, captiuitates, passionisque, quibus carnis atteritur petulantia. Subiugat hunc hostem spiritui. Viribus enim exhausta caro affligit, quid rebellare potest? Deinde alium hostem eneruat, quo spiritus confortetur. Nam paupertatem & contemptum dans homini, quo vana gloria superbiat prosternatur, quid aliud facit, quam vt mundum faciat spiritui subiugari, aut (vt verius loquar) vt faciat à spiritu mundum contemni? Si itaque hac commoditate vti voluerit spiritus, vt ea quæ sibi in sui erectionem Deus administrauerit, ipse quoque in robur sui conuertat, facile duobus his hostibus præualebit. Quibus certe euictis non haberet hostis tertius diabolus, quo læderet spiritum, carne subiugata, mundoque spreto. Vtitur enim

Spiritus hominis vt habeat tres hostes.

Hostes animæ tres quomodo prosternantur.

CCC enim

enim ille in carnis suis ex carne & mundo, quibus impugnare aut fallere spiritum molitur. Nos verò cum deberemus omni vigilantia corpora nostra mortificare, cum omnia quæ sunt mundi, à nobis, id est, ex animo nostro deberemus proficere, sumus amatores carnis nostræ & mundi, blandimur carni, & mundus nobis blanditur: ideo manemus semper in pugna, nunquam victores. Manet nobis nostra infirmitas, nec nobis ipsi vim inferre possumus. Cæterum quomodo gratias non agemus Deo nostro, si ipse, licet per tristissima quæque, nobis, hoc est, spiritui subiugat carnem, mundumque reddet à nobis alienum? Et quid interea magis sperare nobis licet, quam ut subiugatis & in captiuitatem redactis his, Spiritus sanctus detur nobis? Cõsultissimum igitur est Deo semper resignatum esse eius se providentiæ committere, de eius manu cuncta suscipere, & quicquid ille super te permiserit, vtilissimum credere. Certissimum namque est adipisci posse neminem perfectionem, qui in delictis viuit, qui carnis & creaturarum amore tenetur, & qui in externo adhuc homine moratur. Omnino vitæ interiori viuat hominem necesse est, quisquis ad perfectionem anhelaerit. Est enim interna vita pijs omnibus adeo necessaria, ut sine illa spiritualis vita nec esse, nec possit amari. Impossibile est quoque vni absterere, qui multis intendit.

Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me. De iustitia verò, quia ad Patrem vado: & iam non videbitis me. De iudicio autem, quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

De tribus arguet mundum Spiritus sanctus. Primo arguet de peccato infidelitatis hoc est, de omnibus peccatis. Nominando enim cunctorum peccatorum radicem & scaturiginem, infidelitatem. scilicet omnia nominat peccata. Neque enim vllum peccatum deleri potest, aut non argui, vbi est infidelitas. *S. ne fide in impossibile est placere Deo*, Et quamdiu infidelitas manet, omnia peccata manent. Quia, inquit, non crediderunt in me. Non credendo autem omnia eorum peccata manent super eos. Secundo arguet mundum de iustitia, non de iustitia quam homines sunt mundani operati, sed de iustitia Christi, quam videntem non sunt imitati. Christus enim docens eos iustitiam, hoc est, iustè viuere, non est auditus. In hoc accens manifestata est Christi iustitia eiusque prædicatio esse vera, quoniam si iniquus esset propheta. Modus verò iustus inuenitur, quia ad calum accendi, gloriosus. Potest etiam dici mundum argui, de iustitia credentium, quos noluerunt impij imitari credendo aut bene viuendo, sed magis despicere & ridere. Arguet tertio mundum de iudicio, quod non expauerunt, cum ex principe suo diabolo iam merito discerent, quantum timere deberent, quem vident iam iudicatum. Vnde suum æque habent expectare iudicium cum illo.

Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare mo-

Coloss.

Infidelitas
quale sit peccatum.

Hebr. 10.

De qua iustitia arguendus sit mundus.

De quo iudicio arguendus sit mundus.

VI

remodo. Cum autem venerit Spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem.

Adhuc multa habeo vobis dicere de credendis, de regimine Ecclesie, de mysterijs docendis atque tradendis, de statu futuri seculi, & de consummatione seculi. Verum non potestis portare modum. Estis enim inepti, pleni tristitia & formidine ad audiendum. Accedit quod quamdiu vobis non est eruditio necessaria, parum attenditis. Veniet tempus cum ego vobis subtractus fuero, tunc in vos intrabunt ambiguitates, orienturq; in cordibus vestris questiones, quibus soluendis necessarium erit, vt vobis adfit Spiritus sanctus, qui est Spiritus veritatis, hoc est, doctor & fons veritatis, & ille tunc docebit vos omnem veritatem. Nec sua tantum, nec a Patre & a me difformia, sed eadem, & quae tam Pater quam ego docemus, docebit. Pro his igitur omnibus necessarium est vt vadam, pro vobis patiar, vos redimam, vobis resurgam, coram vobis in caelum ascendam, indeq; Spiritum vobis sanctum mittam, qui vos illuminet, confortet, dirigat, mundumq; arguat, hoc est, vos impleat, vobisque scientiam, animum & discretionem arguendi mundum tribuat. Vos enim estis, per quos mundum arguet Spiritus sanctus. Quapropter ante vobis dixi non timere aut praemeditando auxiliari quid loquamini. Dabitur enim vobis Spiritus, dabitur vobis os & sapientia, cui non poterunt contradicere omnes aduersarij vestri. Ad obtinendum igitur Spiritum sanctum & nos charissimi ad interna confugiens, & delicta nostra lugentes viuamus casti, pii, simplices, & tam ab omni affectione mala puri, quam ab inutili occupatione liberi.

Non enim loquetur a semetipso, sed quaecunq; audiet loquetur, & quae ventura sunt, annuntiabit vobis.

Quomodo Spiritus sanctus non est a semetipso, sed a Patre & Filio, ita quoque potestatem, scientiam, & quicquid habet suscipit a Patre & Filio. Dicitur igitur. Non enim loquetur a semetipso hoc est, non vos illuminabit per allocutionem internam virtute ac scientia non recepta, sed a Patre & Filio sibi communicata. Caue tamen ne putes propterea minorem Spiritum sanctum quam Patrem & Filium, quonia sanctae Trinitatis vna est natura, vna essentia, vna virtus, vnaq; potestas. Loquetur vobis, id est, Ecclesiae. Quae enim hic de Spiritu sancto promittit, non solum Apostolis, sed vniuersae Ecclesiae promittit, cui vsque in finem mundi loquetur per inspirationem, quaecunq; audiuit a Patre & Filio ab aeterno processiois suae a Patre & Filio. Nunquam igitur deseret Ecclesiam suam cui inter ambigua reuelat veritatem. Nec dubitandum est de eius veritate, quandoquidem non alia quam Pater & Filius loquitur. Spiritus vero malignus ex proprio loquitur, quia quicquid loquitur, ex mendacio loquitur, qui est mendacij pater. Et quae ventura sunt, annuntiabit vobis. Ostendit Apostolos futuros prophetas. Nonne Apostolo Ioanni, imo in eo vniuersae Ecclesiae futura (quae Apocalypsis eius testatur) annuntiata sunt? Quam multa item Petro & alijs Apostolis, puta de vocatione & purificatione gentium, de nouissimo quoque temporibus reuelata sunt? Quam multa denique Paulo de ultimo aduentu Christi, de Antichristo, de iudicio, de cena quoque Domini-

Recessus Christi cur fuerit necessarius

Matth. 10. Luc. 12.

Sancti spiritus diuinitas & maiestas & aequalitas cum Patre & Filio.

Ioan. 8. prophetae vti fuerint Apostoli. 1. Pet. 1. 1. Pet. 2. 1. Theff. 4. Rom. 2. 1. Corin. 13.

nica, & ritu Eucharistiam sumendi reuelauit Spiritus sanctus? Aliaque alij multa, quæ non scribendo, sed loquendo nobis tradita sunt, & per successorem antecessorum nostrorum ad nos vsque venerunt.

Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annunciat vobis. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi. Quia de meo accipiet, & annunciat vobis.

Spiritus sanctus Christum clarificauit (quomodo de eo hic Christus pradicat) implens Apostolos, disertosque eos faciens, vt absque timore loquerentur, in eius nomine signa facerent & miracula, quibus Euangelicæ eius prædicationi & diuinitati attestarentur. Ille, inquit, de meo accipiet, essentiam & sapientiam bonitatemque à me procedendo eandem habens, & annunciat vobis, pura omnia quæ vobis, scitu necessaria sunt, quæ ad regimen pertinent Ecclesiæ. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Eadem enim & ipse habeo, quia nobis vna est essentia, vna Deitas, & vna natura. Cum igitur ab vtroque procedat Spiritus sanctus, dixi propterea, quod ille de meo recipiet, & annunciat vobis. Itaque charissimi, vt sua præsentia nos dignetur Spiritus sanctus, simus puri & immaculati corde, & casti corpore viuentes in dilectione & obedientia Domini nostri Iesu Christi qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO I. DE EADEM DOMINICA.

Quæ sit Christi via ad hominem, hominisque rursus ad Deum.

Vado ad eum qui misit me, Ioannis XVI. Nulli dubium esse potest missum esse Dominum ad oues, quæ perierunt domus Israel, ac minime ambiguum, Saluatorem in mundum venisse ad saluandos eos omnes, quotquot vel ex gente Iudæorum vel paganorum prædestinati sunt ad vitam. Cur enim venit medicus, nisi vt sanet ægrotos? Cur venit Saluator, nisi vt saluet, eos scilicet qui pereunt? Missus igitur est Dominus in mundum Saluator, non vt iudicet mundum, sed vt saluet mundum per ipsum. Veni vt saluum faciat populum suum à peccatis eorum. Itaque ad nos venit Christus, & propter nos venit, vt se ad nos reduceret. Nusquam nobis bene est, nisi cum illo. Nulla enim res esse quæta potest nisi finem ad quem creata est, & quem naturali instinctu quærit, ad epra fuerit. Cum finis itaque sit hominis esse cum Deo, non satiabitur vnquam, quamdiu cum illo non fuerit. Christus autem misericordissimus videns hominem suo priuari sine, nec posse hunc obtinere eundem, quo ad Deum suum perueniat, venit ipse ad hominem, vt hunc doceret modum & viam veniendi ad Deum. Ostendit ei viuentium modum in seipso, quem imitetur qui cupit seruari. Nec viam modumque sequendi solum ostendit, sed iuvat præterea infirmitatem nostram, allicere volentes, ducit euntes, excitat nolentes, titubantes regit ac tenet, hæsitantes trahit. Postremo seipsum exhibens viam, Ego sum, inquit, via, veritas & vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Videamus igitur quo iuit. Illuc enim tendere nos oportet, si volumus sequi. Nempe ad Patrem iuit, ibi inuenimus eam. Sed quomodo dicis, illuc perueniemus? Certe ambulando eius vias,